TEKSTI: MIKAEL NEDERSTRÖM ■ KUVAT: MAURI ERONEN

Kotkalainen Sävelaitta täytti viime vuonna kunnioitettavat 60 vuotta. Hannu Uotinen, joka on liikkeessä mukana edelleen, tarttui Sävelaitan ruoriin jo vuonna 1969. Uotisen kokoama 5 000 euron laitteisto sisältää perinteistä putkitekniikkaa ja suomalaisia kaiutininnovaatioita.

Selvät sävelet

Sävelaitan historia on pitkä ja leveä. Kotkan torin laidalla sijaitsevassa jugendtalossa on nähty 1960-luvun bändibuumi, violettien vinyylipussien vaihtuminen CD-levyihin ja lopuksi siirtyminen tietokoneaikaan.

Alussa Sävelaitan pääasiallisena myyntiartikkelina olivat soittimet ja äänilevyt. Hannu Uotisen isä kuljetti 1960-luvulla liikkeen pianoja ja sai kuulla, että firma oli myynnissä. Sana kiiri nopeasti pojalle, joka oli jo valmiiksi kiinnostunut musiikista.

Hetkeä myöhemmin 23-vuotias Hannu oli Sävelaitan uusi omistaja isänsä takaamalla pankkilainalla. Muusikonuran työt saivat jäädä, kun kauppa kutsui. Tuolloin vielä lukiossa oleva tyttöystävä, nykyinen vaimo Heidi, liittyi mukaan joukkoon. Loppu on, kuten klisee kuuluu, historiaa.

Nykyään Sävelaitassa hifilaitteita myy myös poika Joni, ja soittimien myynnistä vastaa toinen poika Riku. Kuuntelu tapahtuu liikkeen omassa kuunteluhuoneessa.

Musiikista kaikki alkoi

1960-luvulla bändejä perustettiin paljon, ja kauppa kävi tasaiseen tahtiin. Hannun Uotisen oma rumpuharrastus ja aktiivinen bänditoiminta tukivat uravalintaa. Miehen omat muistikuvat musiikista ulottuvat 1950-luvulle saakka:

”Musiikkiharrastukseni alkoi jo vuonna 1956, 10-vuotiaana. Kun siskoni tuli Yhdysvalloista, jossa hän oli vaihto-oppilaana, hän toi mukanaan nipun senaikaisia hittilevyjä. Esimerkiksi Chuck Berryn Maybelline kolahti ko-

vaa. Kotona meillä oli putkiradio, johon hankittiin halpa levysoitin. Vuonna 1962 sain isäni ylipuhuttua ostamaan kunnon B&O:n stereot", muistelee Hannu.

Uotinen on ollut mukana Kotkan musiikkimaailmassa alusta alkaen:

"Tapasin Eero Koivistoisen joskus levykaupassa. Olin ostanut jo ensimmäisen rumpusetin, ja kohta olimmekin jo jammailemassa parin muun kaverin kanssa. Kuuntelimme paljon musaa ja kävimme kaikki mahdolliset konsertit Helsingissä ja Kotkan lähiseudulla. Keikkoja järjestimme myös itse", kertoo Hannu.

Uotisen puikkoihin astumisen myötä myös Sävelaitan tarjonta laajeni hifin puolelle:

"Hifilaitteita myimme alusta asti. Merkkeinä oli tuolloin B&O, Arena, Dual, Sansui, Sony, Pioneer ja Yamaha. Oikea myyntimenestys olivat Sonabin ympärisäteilevät kaiuttimet. Myös diskolaitteet kävivät 1970-luvulla hyvin kaupaksi."

Jazzin tahtiin

Tämänkertaista laitteistoa on soiteltu mahdollisimman monenlaisella musiikilla:

"Laitteistoa on kuunneltu kaikenlaisella musiikilla, ja levyjähän meiltä löytyy. Settiä on soitettu CD-, vinyyli- ja musiikki-DVD-levyillä, koska olemme yhtä lailla levykauppa. Musiikkityylejä on niin ikään tullut pyöritettyä laidasta laitaan. Klassista, rockia, poppia – ja tietenkin jazzia, olemmehan Kotkassa", hehkuttaa Hannu.

Myös putkien hehku on vuosien varrella tullut hyvin tutuksi – musiikissa ja hifissä:

"Putkivahvistimien erinomaisuus tuli tutuksi jo vuonna 1969, jolloin myin ensimmäiset Fenderin kitara- ja bassoputkivahvistimet. Tonewin MC-10L ja Vincent CD-S6 -CD-soitin loihtivat mielestäni laadukkaan kokonaisuuden tähän hintaluokkaan. Johdotuksen parantamisella tästä tasosta ei mielestäni nousta, joten viidentuhannen kattaus on valmis", summaa Hannu.

Jos systeemin putkipainotteinen etupää ei jostain syystä miellytä, niin Sävelaitassa on toki valmiiksi mietittynä vaihtoehtoinen setti. Siinä Aurelian pariksi olisi tarjolle vinyylivetoinen alkupää, CD-soitin sekä transistorivahvistin.

"Esimerkiksi vahvistin NAD C355BEE, CD-soitin C545BEE, ja Pro-Jectin vinyylilevysoitin 1-xpression III Comfort, jossa olisi Ortofon Red -äänirasia, olisi hyvä kokoonpano. Tähän menisi sopivasti vielä päälle Pro-Ject Phono Box II tai Tube Box II putkilla. Tosin tämä vaihtoehto ei olisi ehkä paras mahdollinen metallimiehille tai -naisille", punnitsee Hannu vaihtoehtoja.

Lisäetuna olisi hellasärön oletettu pieneneminen. Kaikki naiset kun eivät pidä massiivisista putkilaitteista:

"Jos haluaa hieman tinkiä putkien lämmöstä, edellinen olisi laadukas ja monipuolinen paketti. Se olisi helpompi sijoittaa hyllyyn ja vaimokin voisi pysyä tyytyväisempänä. Lisäksi vinyylilevyjen ja soittimien myynti on noussut yllättävän paljon. Jopa nuoret kaksikymppiset ostavat niitä", Hannu ihmettelee.

Tärkein lenkki

Johtojen rooli ei saa Hannun maailmassa kovin suurta painoarvoa, kuten tämänkin systeemin kokoonpanosta voi päätellä. Kaiutin on tärkein, ja kaikki muu tulee sen jälkeen:

"Kaiuttimilla on selvästi eniten merkitystä. Aurelioita olen kuunnellut jo pidemmät aikaa ja todennut niiden erinomaisuuden. Cericassa ihastuin tarkkaan ja erottelevaan soundiin, jossa läsnäolon ja tilan tunne ovat käsin kosketeltavia. Siihen oli helppo löytää seuraksi hyvä ja edullinen putkivahvistin", Hannu kertoo.

Vuosien varrella näkemystä ja kokemusta kaiuttimista on kertynyt paljonkin:

"Erityisesti mieleen jääneitä kaiuttimia, joita olen vuosien varrella myynyt, ovat ainakin AR1 eli "ihmekaiutin Amerikasta", Sonab OA6, jossa oli putkipäätteet ja legendaarinen Yamaha NS-1000, joita myimme yllättävän paljon. Myös B&W 801, Gradient 1.2, 2.2 2.2, Revolution sekä Aurelia Graphica ovat tehneet tavalla tai toisella vaikutuksen."

"Kokonaisuutena olen sitä mieltä, että mittasuhteet systeemin kasaamisessa pitäisi muistaa. Kun mennään monen kymmenen tuhannen hintaluokkaan, ei musiikin kuunteluun tule enää mitään uutta. Kohtuullisen halvallakin hinnalla voi saada ihan riittävän setin musiikkia silmällä pitäen."

"Johtoja en ole kauheasti kuunnellut, varsinkaan kalliimpia, mutta pidän niiden merkitystä aika vähäisenä. Tosin virtajohtoja olisi mukava testata tarkemmin. Tässä voisikin heittää pallon Hifimaailmalle, joka voisi järjestää kunnollisen virtajohtotestin."

Nuoret hifin tiellä

Keskustelu laitteista kääntyy Hannun kanssa nopeasti isompiin kysymyksiin. Hifin tärkein lenkki löytyy ehkä sittenkin nuorista, joita pitäisi aktivoida hyvän harrastuksen pariin:

"Olen myynyt hifilaitteita aika monelle sukupolvelle, eikä nuorten kohdalla kiinnostus ole koskaan ollut näin heikkoa. Tietokoneet ja niiden halvat kaiuttimet ovat vieneet nuoria pois hifiharrastuksen parista", valittelee Hannu.

"Me jotka luemme hifialan lehtiä, olemme löytäneet musiikkimakumme omien löytöretkiemme kautta. Nuoret kuuntelevat ja luulevat pitävänsä siitä musiikista, mitä radio

ja televisiokanavat sattuvat suoltamaan. Se musiikki ei edistä hifikulttuuria juuri lainkaan, tosin asialle on aika vaikea voida mitään.”

Muutama kehitysidea on vuosien varrella Hannulle kuitenkin kertynyt:

”Hifivalistuksen pitäisi alkaa jo kouluiässä. Musiikinopettajat ovat paras vaihtoehto, jos heidät saisi innostumaan asiasta. Valistusta voisi myös tehdä valtakunnallisesti, jos saisi maahantuojat mukaan. Myös muut tahot, kuten levy-yhtiöt tai vaikka opetusministeriö, olisivat hyviä yhteistyökumppaneita.”

Myös kauppiaan omalla aktiivisuudella on vaikutusta:

”Kävin itse tässä taannoin opettajien illassa kertomassa aiheesta ja havainnollistin sitä kaiutinvertailulla. Vein tilaisuuteen kaksi paria aktiivikaiuttimia ja CD-soittimen. Ensimmäisen kaiutinpari maksoi 300 euroa ja toinen 60 euroa. Valitettavasti suurin osa nuorista kytkee tietokoneen juuri tällaisiin halpoihin kaiuttimiin, joita tietokonekaupat myyvät.”

Hannu haluaakin haastaa nuoret laadukkaan äänen pariin, esimerkiksi tulemalla kuuntelemaan Sävelaittaan kunnon kaiuttimia:

”Juha Vainion sanoin: terveisiä Kotkasta, siellä kunnon kundia ei päähän potkaista.”

Tonewinin kaiutinannoista löytyy liitännät neljän ja kahdeksan ohmin kaiuttimille. Pääteasteen putkien biasointi on tehtävä manuaalisesti.

Vincentin etulevyssä paistavan putken hehku ei ole aitoa hehkua vaan led-lamppu. Takapaneelista löytyy säätö efektin voimakkuudelle.

Putkia kiinalaisittain

Tämänkertaisen setin etupää muodostui putkitoimisen kiinalaisvahvistimen ja CD-soittimen ympärille. Tonewinin putkivahvistin MC-10L on olemukseltaan poikkeuksellisen järeä, mutta samalla melko kotikutoisen näköinen. Koteloidut muuntajat ovat massiivista työtä. Pääteputket ovat maailmalta helposti löytyvää tyyppiä, EL34B.

Linjatason ottoja on neljä, kaiutinantoja kaksi paria, joista toinen on tarkoitettu neljän ja toiset kahdeksan ohmin kaiuttimille. Vahvistin on manuaalisesti biasoitava, joten yleismittari on vahvistimen omistajalle hyvä hankinta.

Askeettista viimeistelyä voisi hifipuritaani pitää turhankin karuna, mutta jossain halpa hinta yleensä näkyy ja tuntuu. Kompromissi onkin siedettävin silloin, kun se näkyy muttei kuulu. Tonewinin varustelun kannalta ikävin puute on se, ettei mukana ole kaukosäädintä.

Vincentin putkitoiminen CD-soitin edustaa niin ikään enemmän karua kuin kaunista lähestymistapaa. Etulevyn ikkunassa paistavan putken uskottavuutta heikentää hiukan se, että mukana on oranssi led ja peilisysteemi, joilla ilmeisesti halutaan korostaa perinteen hehkua.

Käyttömukavuus on kuitenkin kohdallaan, eikä viimeistelyssäkään ole isompaa huomauttamista. Antoja löytyy kaksi kappaletta: tavalliset analogiset rca-ulostulot sekä koaksiaalinen digitaalianto. Kaukosäädin on mukavasti käteen käyvä metallikalikka. Säädettävä kuulokeanto on käyttökelpoinen lisä.

Pystysuuntaava kaiutin

Suomalaisen Aurelian Cerica-kaiuttimet ovat melko korkeat jalustamalleiksi, mikä johtuu viiden päällekkäisen elementin käyttämisestä. Monielementtinen kaksitietoteutus tähtää pystytason suuntaavuuden lisäämiseen. Kolmen diskantin ryhmän on tarkoitus muistuttaa toiminnaltaan nauhaelementtiä.

Basso toimii refleksiperiaatteella. Diskantin jakotaajuus on valmistajalle tyypillisesti melko alhaalla, 1 500 hertsissä. Jaot ovat niin ikään loivia, lähellä ensimmäistä astetta. Cerican kotelo on tukeva ja notkumaton, samoin WBT:n kaiutinliitimet, joita löytyy yksi pari – tuplajohdotus ei siis onnistu.

Kotelon viimeistely ei ole täysin moitteeton, mikä menee todennäköisesti alussa olevan tuotantosarjan piikkiin. Normaalietäisyydeltä katsoen pähkinäpuiset posket pianolakalla puunattuna muodostavat kuitenkin siistin yhdistelmän.

Juuri jutun tekohetkellä Aurelian hintaa korotettiin. Kaiutin päätettiin hyväksyä 5 000 euron hintarajan ylittymisestä huolimatta mukaan, koska Sävelaitan setti oli päätetty ennen tietoa hinnankorotuksesta.

Musiikilla mennään

Repäisevän yhteenvedon kirjoittaminen kuukauden laitteistoista alkaa osoittautua yhä han-

Kuunteluarviot

Mauri Eronen

Rytmikästä helppoutta

Rennon menevä ja ärsyttämättömän kepeän viehkeä soundi. Tasapainoisen leppoisasta äänestä puuttuu viimeisin diskantin särmä, ja kokonaisuutena mennään selvästi musiikkia palvelevalla otteella ylianalyyttisyyden sijaan. Tarkkuutta ei kuitenkaan varsinaisesti puutu, se vain esitetään korvia miellyttävällä tavalla. Aavistus fonien silottelua on havaittavissa, ja instrumenttien sointiväri ylipäätään on hieman paksu. Meininki ei käänny nasaalin kireäksi, vaan ilmenee ennemminkin luonteikkaana rouheutena.

Kokonaisuutena esitys on orgaanisen houkutteleva. Ajallinen leppoisuus kuuluu nopeiden banjovedätyksien helppoutena – kuin hidastettuna. Viimeisin impakti rummuniskuista puuttuu, ja alimmat bassonuotit voisivat toistua tarkemminkin. Tämä koskee kuitenkin vain hyvin matalia ääniä, sillä kontra- ja sähköbasson nuotit irtoavat vielä napakan jäntevästi.

Pauli Huhtinen

Rentoa meininkiä

Heti ensisävelistä lähtien sointi on vapaa ja elävä. Ääni on läpikuultava ja lempeä olematta kuitenkaan löysä. Instrumentit ja laulajat paikantuvat tasaisesti. Syntyvä syvyysvaikutelma on luonteva – mitään liioittelevaa päälleкäyvyyttä ei ole havaittavissa. Fiilis on ikään kuin musiikkia kunnioittava. Jousisoittimet soivat luonnollisesti, vaskipuhaltimissa on aitoa särmää. Bassotoisto yltää yllättävänkin alas, joillain runsasbassoisilla äänitteillä matalat äänet soivat jopa hieman paksusti. Hyvin suuria äänenvoimakkuuksia käytettäessä ääneen tulee hieman ylimääräistä kovuutta. Kokonaisuudessaan soundi on normaalivolyymeilla kerrassaan nautittava ja houkuttelee kuuntelemaan monenlaista musiikkia.

Mikael Nederström

Kirkkaasti koossa

Melko kepeä ja läsnä oleva soundi, jossa on sekä ilmavuutta että tervettä, yhtenäistä rullaavuutta. Laulaja astuu askelen eteenpäin, mutta ei onneksi työnny syliin saakka. Läheisestä esitystavasta ja selkeästi tarjoilluista yksityiskohdista huolimatta äänessä ei ole tippaakaan rasittavuutta, sillä soundi säilyy kuunneltavana monenlaisella musiikilla.

Äänikuva on enemmänkin vapautuneen viitteellinen kuin kuivakan kontrolloitu. Alimmilla taajuuksilla ei ole kumua, mutta eipä sitten kovempaa vääntöäkään. Tiukimmat ja matalimmat basson iskut pyöristyvät, mutta erottelu ja sävytoisto ovat silti kunnossa. Systeemin luonne tuntuu enemmän viittaavan musiikista nauttimisen kuin halonhakkaamisefektien bongailuun. Muutenkin setti tuntuu korostavan enemmän äänitteiden kauniita kuin dynaamisia arvoja.

kalammaksi, sillä monella kauppiaalla tuntuu olevan täsmälleen samansuuntainen näkemys siitä, mitä asiaa kannattaa milloinkin painottaa.

Päivän sana tuntuu olevan musiikki. Tämä korostuu sekä haastatteluissa että settien soundivalinnoissa. Näin oli myös tällä kertaa.

Jokainen kolmesta kuuntelijasta kiinnitti huomiota musiikinkuuntelun miellyttävyyteen. Soundi veti useimmilla levyillä enemmän huomiota musiikkiin kuin itseensä. Myös sointitasapaino oli sellainen, että se koettiin enemmänkin mukavaksi kuin korostuneen analyyttiseksi tai dynaamiseksi.

Pientä napinaakin löytyi. Suuntaava kaiutin on melko kriittinen sijoitukselle, jos stereokuvan aikoo saada vakaasti kohdalleen. Myös bassotoiston ulottuvuudessa ja erityisesti dynamiikassa oli jonkin verran toivomisen varaa. Tämä asia on periaatteessa korjattavissa hyvällä subbarilla.

Kokonaisuus on joka tapauksessa sellainen, että se menee 5 000 euron pakettien kärkipäähän – ainakin jos määreet ovat musiikinkuuntelullisia. Bassomaanikolle voi suositella paketin täydentämistä laadukkaalla lisäbassolla. ■

Sävelaitan laitteet

CD-soitin: Vincent CD-S6, 1 399 €
Vahvistin: Tonewin MC-10L, 730 €
Kaiuttimet: Aurelia Cerica, 3 080 €, sis. jalustat
Kaiutinjohdot: Supra Classic 4.0, 5 €/metri
Välikaapeli: Vincent Modulation, 1,0 m RCA, 149 €/pari

Lisätietoja: Sävelaitta Oy, puh. (05) 213 205, www.savelaitta.fi